

FOAIA POPORULUI

Prețul Abonamentului:

Pe un an . . . . . 2 fl.
Pe o jumătate de an . . . . . 1 „
Abonamentele se fac la Institutul Tipografic în Sibiu
și la toate birourile filiale de abonament.

Apare în fiecare Duminică

INSERATE

se primesc în biroul administrației (strada
Măcelarilor nr. 21).
Un șir garmond prima dată 7 cr., a doua oară 6 cr.,
a treia oară 5 cr.; și timbru de 30 cr.

Deși ediția „FOIA POPORULUI“ a fost dela început de opt-ori mai mare decât numărul abonenților, totuși această ediție s'a dovedit de prea mică.

Dela numărul 2 începând s'a tras o ediție de trei mii de exemplare, deși numărul abonenților nu ajunsese atunci cifra de două mii.

Dar' nici această ediție de trei mii n'a fost de ajuns, așa încât abonenților care 'și-au trimis abonamentele lor după 4/16 Februarie nu se mai pot expeda cei șese numeri dela început.

Încurajați prin această primire călduroasă, ce a aflat „FOAIA POPORULUI“ la publicul românesc, ne-am hotărât a face un Adaus de o jumătate coală la fiecare număr, pentru-ca „FOAIA POPORULUI“ se poate cuprinde mai mult material și se poate astfel întâmpina dorințele cetitorilor mai ales în ceea-ce privește economia.

Deoarece-ce dela început „FOAIA POPORULUI“ n'a fost întemeiată pentru scopuri de câștig, prețul va rămâne și de aici încolo tot 2 fl. pe an, ear' Adausul va fi totodată un fel de despăgubire pentru toți abonenții, cărora nu se mai pot trimite cei șese numeri dela început.

Din cauze tehnice Adausul va apăre numai deodată cu numărul 10.

Sibiu, 10/22 Februarie 1893.

Institut Tipografic.

Ardealul nostru.

A fost odată, demult acum, un timp, când mari cete de oameni flămânzi, nesățioși și de cea mai aspră fire, pornind de pe sterpele câmpii dela Mează-Noapte, năvăliau furtunatec, călări pe cai sêlbatici, spre țerile dela Mează-Zi, unde cerul e atât de senin, aerul atât de dulce, pământul atât de mănos și unde munca omenească îngămădisse bogății nemăsurate. Minați numai de setea lor de pradă, năvălitorii acestia nimiciau ca flacăra mistuitoare și cutropiau ca valurile eșite din albie tot ceea-ce le cădea în cale, încât spaima li-se ivia în față, leșuri, scrum și cenușe le rămănea în urmă.

Voit-a însă bunul Dumnezeu, ca în preajma câmpiilor să se ridice înalte ziduri de munți, pentru-ca prăsila oamenilor de fire mai blândă să nu se peardă, ci să se păstreze luptând mereu prin văile strâmte și mai adăpostite.

Deaceea Romanii, care pe timpul acela erau — nu singurii stăpâni, cum de obicei se zice, ci singurii paznici ai bogățiilor adunate de omenirea muncitoare, au trimis aici în munții aceștia cetele lor de oșteni trăiți în răsboai, ca să apere trecătorile și să se pună stavilă potopului de popoare prădalnice.

Noi Românii suntem strănepoții acestor oșteni, și nu trebuie nici-odată să uităm, că rostul venirii noastre pe pământul acesta e să stăm de pază în strimtorile

munților și să nu lăsăm pe nimeni să treacă înainte spre Mează-Zi.

Cum însă noi vom pute să ținem piept cu năvălitorii, când Roma cea puternică s'a retras și ea!?

Romanii n'au fost învinși, ci au căzut ticăloșindu-se ei înșiși din sine. Li-s'a stîns puterea pentru-că s'au lăpădat de bunele lor moravuri, s'au făcut desfrânați și risipitori și au încetat de a se mai iubi unii pe alții. N'avem dar' decât să păstrăm bunele moravuri, să ne înfrînăm noi înșine pe noi și să ne iubim unii pe alții, pentru-ca să fim tot atât de tari ca străbunii nostri în ziua, când au pus piciorul pe pământul acesta.

Ardealul e o mare cetate zidită de Dumnezeu, în care nu poate nimeni să pătrundă, dacă om deplin e fiecare dintre cei-ce stau azi pe ziduri și în lăuntrul lor.

Sunt acum vr'o 650 de ani, când Mongolii, cei din urmă prădători, au năvălit prin Ardeal spre șesul Țerii Ungurești și peste șes până la mare, hotarele Ardealului erau la Caransebeș, Lugoj, Lipova, Ineu, și Oradea-mare. Mai înainte însă, timp de vr'o două sute de ani, Ardelenii se luptaseră neîncetat cu Cumanii, alt popor de prădători, care a și fost oprit în înaintarea lui spre Mează-Zi. Rămăseră deci puțini oameni pe o mare întindere de pământ. Și puținii aceștia ar fi putut să-i oprească pe Mongoli, dacă ei s'ar fi unit la timpul de mare primejdie. Regele Ungariei, atunci Bela IV. se afla însă în grea luptă cu nobi-

FOIȚA.

Dări de seamă.

II.

George Coșbuc.

Tinăr eșit din popor, om cu o minte ageră, în care dacă ceva s'a întipărit, nu se mai șterge, George Coșbuc s'a uitat în fața omului din sat, a ascultat graiul lui; 'și-a însemnat felul lui de gândire; judecata lui simplă dar' dreaptă; și mai ales 'și-a însemnat sbuciumările din sufletul fetelor tinere și flăcăilor juni, îndrăgiți; a văzut felul nemeșteșugit în care acești tineri dau pe față toate simțămintele lor, fără fățarnicie, cu o sfielă însă care le șede foarte bine, însușiri care ar pute servi ca podoabe și multor coconi și coconițe de pe la orașe; și pe toate acestea Coșbuc le descrie în poeziile sale, cum nimeni altul înainte de el nu le-a mai descris.

Rar de tot scrie și câte ceva din viața mai orășenească, lucru de căpetenie este pentru el descrierea sufletului poporului.

Și reușește totdeauna strălucit.

Câteva pilde:

În o poezie a sa „Nu te-ai priceput“ ne arată pe o fată iubind pe Sorin, dar' rușinoasă foarte, nu-i spune acest lucru; Sorin încă o are dragă, dar' tot sficios fiind și el, nu îndrănește să-i vorbească despre aceasta; se întâlnesc des, își umblă chiar în drum unul altuia, dar' tac; și tăcând se adună un fel de ciudă în pieptul lor că nu-și pot destăinui dragostea. Odată fata prinde vorbă; află că și el o iubește; și îndrăsnind acum, își descarcă toată ciuda de pe suflet, și îl improașcă pe Sorin așa:

Nu te-ai priceput —
Zici că de m'ai fi cerut
Mamei tale noră 'n casă,
N'aș fi vrut să merg. O, lasă!
Că de-o fată cui îi pasă

Nu se ia după părut!

De 'ntrebai, ai fi văzut!

Dar' așa! — Vieța 'ntreagă

N'are ce să 'mi-s'aleagă.

Din cât știu, ori nu 'ți-s dragă,

Ori îți sunt, dar' tu ești mut!

și-și simte sufletul ușurat. De-ar spune la oraș o „coconiță“ unui „domnișor“ așa ceva, până-i lumea nu s'ar mai uita în ochii ei! La sat însă nu; felul acesta de vorbire nu e jignitor lui Sorin, căci nici el, nici ea, nu știu minți, când e vorbă de dragoste, cum se cam minte pe la orașe; ci amândoi iubesc din inimă curată și vorbesc din inimă curată; și o astfel de improșcare cu vorbe, poate să apropie pe Sorin, la nici un fel însă să-l înstrăineze de gurișă fată. O parte aceasta, foarte luminoasă și dragă, a sufletului poporului. Și Coșbuc a văzut-o, și o descrie cu atâta frumusețe.

În o altă poezie „Numai una“, vedem minunat descrie sbuciumările sufletești ale unui îndrăgit de o fată săracă, pe care pă-

limea și în același timp Papa pornise o strașnică goană contra creștinilor de rit oriental din Ardeal. Țeara a fost dar' pustiită, fiindcă erau învrăjbiți între dinșii cei-ce aveau s'o apere, pe timpul acela încă numai Sași, Sécui și Români, precum spune Regele Andreiu III, într'o diplomă dela 1291.

Venind mai târziu și Maghiari în Ardeal și sporindu-se și altfel Ardelenii, țeara putea cu atât mai virtos să fie apărută, și nici c'a mai putut vr'un dușman să între decât după-ce Ardelenii ei înșiși 'i-au deschis porțile.

Au intrat Turcii, fiindcă voivodul Ardealului Stefan Laczko vici, încă la anul 1396 avea tăinică înțelegere cu dinșii. Au intrat, fiindcă în timpul, când Ioan Corvin se lupta ca să oprească la Dunăre, alt voivod al Ardealului se lupta ca să înăbușe răscoală iobagilor afară din cale asupriți, asupriți ei, care mai înainte erau oameni cu drepturi depline. Au intrat fiindcă la anul 1514, când se pornise un războiu cruciat asupra Turcilor, ear' alt voivod al Ardealului, nenorocitul Ioan Zapolea, a eșit cu oastea lui — nu asupra Turcilor, ci ca să înecă în sânge răscoala iobagilor, care cereau să li-se recunoască vechile drepturi mai înainte de a fi duși pe câmpul de bătălie. Au intrat Turcii în Ardeal, fiindcă acest Zapolea n'a voit să se lupte la anul 1526 la Mohaciu, car' după bătălie s'a dus să sărute pulpana Sultanului.

Atât în timpurile acesta, cât și mai târziu, până la 1690, cât voivozii Ardealului au fost vasali turcești, hotarele țerii erau tot cele vechi, adică la Caransebeș, Lugoj, Lipova și de aici înainte peste Ineu spre Oradea și Baia-mare, cum ele au fost precisate și în tratatul încheiat cu Poarta la Carloveț (art. 2). Erau dar' pe această mare întindere de pământ destui oameni, ca să apere cetatea firească și să le facă Turcilor și pe șesul întins nesuferită viața: oamenii acestia erau însă învrăjbiți între dinșii și astfel neputincioși.

Dar' să nu ne inchipuim noi Români, că numai noi am suferit în aceste grele și urite timpuri. Sécuii au fost despoiați și ei de vechile lor drepturi și libertăți, întocmai ca Români, ear' Sașii au pierdut mare parte din pământul și din orașele lor și au păstrat numai cu mari jertfe puține din vechile lor drepturi.

Dacă aceste asupriri nu 'i-ar fi învrăjbit pe Ardeleni, Ardealul ar fi fost în timpul cutropirii turcești țaria de apărare a creștinătății, și dacă atunci, când împăratul a înapoiat iobagilor sei dela Năsăud, din Sécuime, din ținutul Făgărașului, din munții Sibiului, din părțile Hațegului și dela Caransebeș vechile lor drepturi și libertăți, nemeșii ar fi înțeles glasul timpului și ar fi făcut și ei același lucru cu iobagii lor, mult sânge nu s'ar fi vărsat în zadar și pământul Ardealului n'ar fi fost călcat la anul 1849 de copitele cailor căzăcești.

De aceea mare rău li-se face tuturora, când se stârnește vrajba între Ardeleni, și grea durere trebuie să ne cuprinză, când ne gândim, cum bucată cu bucată au fost rupte cele mai scumpe părți din trupul Ardealului. Români din părțile Caransebeșului, ale Lugojului și ale Lipovei, Mureșenii dela Soimoș în sus, Podgoreni dela Șiria, Luncanii din părțile Ineului, Vidicanii dela Beiuș și Sălăgenii cei numeroși, peste un milion și jumătate de Români, abia își mai aduc aminte, că ei sunt Ardeleni de baștină, și că abia acum de curând au fost scoși din Ardeal, — nu din dușmănie, ci ca să fie scăpați de sub legile aspre, pe care le croiseră voivozii Ardealului. Acum însă, când acele legi au fost spulberate, ei trebuie să-și aducă aminte, că Ardelenii sunt în puterea cuvântului, că în Ardeal sunt cuibarele neamului românesc și că străbunii lor au venit aici, ca să apere Ardealul. Și dacă în frățescă dragoste se vor uni, Români din adevăratul Ardeal sunt ei singuri destui oameni, ca să apere pământul, în care atâtea oase românești stau îngropate, care cu atâtea

sânge românesc a fost îngrășat și de atâtea sudori românești a fost udată, pământul cel sfânt, pe care Români atât de mult au suferit și atâtea lacrimi au vărsat!

Al Românilor e Ardealul acesta, cum a Romanilor era lumea cea veche, nu pentru-că ei singuri îl stăpânesc, ci pentru-că ei singuri sunt rinduiți de Dumnezeu spre paza lui și ei singuri pot să-l apere în fața ori-și-cărei năvăliri.

Dar' numai bărbați fiind și numai stând uniți împregiurul aceluiași steag, cu inimile sus și cu capetele ridicate, cum li-se cuvine celor-ce au un mare rost în lumea aceasta!

Ioan Slavici.

Goană contra naționalităților.

Cu data de 8/20 Februarie 1893 „**Tribuna**” scrie:

Procurorul-suprem din Cluj urmărește de astă-dată prin inchișiția ce a pus-o la cale contra „**Tribunei**” scopuri particulare. Din parte-ne putem zice cu multă îndreptățire despre noi că avem oare-care praxă în materie de procese de presă. În cei nouă ani, de când existăm, nu este aproape nici un singur an în care guvernul să nu fi căutat a ne pune cel puțin o dată înaintea juraților maghiari din Cluj. Dela așternerea Memorandului încoaci cercetările, ascultările, perchisițiile și inchișițiile se țin lanț și ar trebui să ne fi făcut un anume arhiv pentru a pute constata cu exactitate de câte-ori unul sau altul din noi am fost ascultați, citați — cu un cuvânt molestați — de juzii de instrucție și de procurori.

De astă-dată se urmează însă contra noastră o procedură, care nu s'a mai urmat față cu nici un ziar, nu numai din Ungaria și din întreaga monarchie, ci din lume.

De Sâmbăta trecută încoaci, ca-și-când am fi în stare de asediu, judele de instrucție de pe lângă tribunalul din Sibiu la mandatul procurorului-suprem din Cluj, și acesta sigur la mandatul guvernului

rinții vreau să-l desmânte s'o lase, să îndrăgească pe cutare năhoadă cu avere.

Așa cum e săracă ea
Aș vrea s'o iau; o, cât aș vrea;
Dar' oameni răi din lumea rea
'Mi-au tot închis cărarea...

Și câte vorbe-'mi aud eu!
Toți frații mă vorbesc de rău,
Și tata-i mănios mereu...

Îmi fac de cap! Dar' las' să-'mi fac!
Cu traiul eu am să mă 'npac!
Și eu am să trăiesc sărac
Muncind bătut de vânturi!
Împartă-'mi frații tot; căci lor
Eu n'am să le cer ajutor!
Mă 'nsor de drag, dar' nu mă 'nsor
La muta cu pământuri!

Mă 'ngroapă frații mei de viu!
Legat de dînsa eu să știu
Că am urteii drag să-'i fiu?

S'o vîd suflînd ca foi?
Dar' ce să faci cu boi și vaci,
Și cu pământul ce să faci?
Nevasta dacă nu 'ți-o placi
Îi lași în trăsniț boii!

Ori este om de sila cui
Să-'mi placă tot ce-'i place lui?
Așa om nici vlădica nu-i,
Și nu-i nici împăratul!
Să-'mi cânte lumea câte-o vrea,
Dar' Fira vreau să fie-a mea;
Decât să mă desbar de ea
Mai bine aprind satul!

O mai frumoasă descriere, nimeni n'ar fi putut face! Ear' dacă te uiți la limba și la felul ușor și natural în care e scrisă poezia; și dacă versurile s'ar împreuna tot două cu două lângă olaltă, ca în poezia populară, ai fi gata să juri că nu e scrisă de un om cu carte, ci de același poet dulce și negăsit, care scrie toate poeziile populare. Și e mare meșteșug acesta! Să scrii adică așa de firesc, cât să

nu 'ți-se mai poată deosebi limba și lucrarea, de ceea a poporului!

Un poet-boier, ar fi descris disprețul de avere al lui Ioan din poezia de mai sus, vorbind de saci cu galbini, de cercei cu diamante, de inele cu rubine; Coșbuc nu! el vorbește de aceea-ce are și vorbește Românul din sat: de boi, de vaci, de pământuri. Și nu se înalță cu judecata nimic peste ceea a poporului. Și toată poezia par'că o cunoști demult, căci pretutindenea se află câte un Ioan de felul celui descris, care a pățit și el așa, a vorbit și el așa; dar' noi, nepricepuții în aflarea frumosului, n'am văzut nimic deosebit în purtarea lui, ear' când Coșbuc 'ți-l descrie, atât de mult îți cade bine. Par'că e o bucată ruptă din inima noastră. Aceasta e măiestria!

În o a treia poezie ne arată cu aceeași măiestrie pe o fată mănioasă. Drăguțul ei vorbește singur, năcăjit:

În ameazi, venind pe vale
Întâlnii pe Lina 'n cale;
'I-am dat fragi, ea 'mi-a zis „na-le!

din Budapesta a dispus în dragă voce asupra personalului din „Institutul tipografic“ al „**Tribunei**“ și a tuturor persoanelor ce stau în oare-care raport cu acestea. Servitorii tribunalului sînt de dimineața pînă seara în localitățile noastre și prezentă neîntrerupt la citațiuni. Și graba e atât de mare, încît citațiunile se înmanuează de regulă după terminul de prezentare, sau sună de-adreptul „*azonal*“ (îndată). Nici Dumineca nu se mai respectă în această ne mai pomenită închisiție. Ieri, Duminecă, servitorii tribunalului au fost în mai multe rînduri în localitățile noastre cu citațiuni. Ba chiar dl Gödri Sándor, judele de instrucție ne-a onorat ieri cu prezența sa.

Astăzi, Luni dimineața, omul cel dintâiu care a intrat în localitățile noastre a fost — servitorul tribunalului cu citațiuni dela judele de instrucție.

Dl *Eugen Brote* a fost Sâmbăta trecută citat numai de *trei-ori* înaintea judeului de instrucție. Astăzi este de nou citat. Pe când scriem acestea, se află dl *Septimiu Albini* înaintea judeului.

Ear' cu data de 9/21 Februarie același ziar scrie:

Ieri, Luni, de dimineață pînă seara judele de instrucție a fost ocupat numai cu „**Tribuna**“. Domnul *Septimiu Albini* a stat înaintea judeului dela 9 dimineața pînă la 1 1/4 d. a. Tot ieri au fost citați și ascultați dl *A. Balteș*, redactorul responsabil, de *trei-ori*; dl *Dordea*, revisorul foii și dl *Russu Șirianul*, care pe la 6 seara a terminat deocamdată acest șir de ascultări. Domnul *Eugen Brote* încă a fost în decursul zilei de ieri de *două-ori* înaintea judeului de instrucție, dar' d-sa n'a fost ascultat în cauza „**Tribunei**“.

Pentru judele de instrucție acestea 4 zile încă n'au fost ușoare. Lista funcționarilor și a lucrătorilor a Institutului Tipografic cu cele două redacțiuni numără 33 persoane. A „descoase“ pe toți acestia, a stabilit toate amănuntele despre manipulare și despre redactarea foii, despre

raporturi interne și externe nu este un lucru ușor! Unii, precum domnul Albini, a avut să răspundă la cincisprezece întrebări dintre care numai două sau trei se refer la articolul incriminat, toate celelalte la organizația internă a redacțiunii și la modul cum se alcătuește „**Tribuna**“.

Despre volniciile îndreptate contra Slovacilor slujască următoarea telegramă:

Turocz-Szent-Márton, 20 Februarie n. (Telegramă particulară a „**Tribunei**“.) *Adunarea poporală slovacă convocată pe ieri în cauza căsătoriei civile, a recepțiunii Ovreilor și matriculelor civile, a fost oprită. Poporul a curs însă cu toate acestea din toate părțile în masse. Făcându-se cunoscut ordinul de oprire, s'a produs o mare înverșunare. Petrecerea privată a poporului a fost împedată prin gendarmi. S'a făcut protest acoperit de iscălituri numeroase.*

Prigonirile acestea țintesc, fără îndoială, să moaie pe Români, să moaie pe Slovaci și în chipul acesta să înăbușe întreaga mișcare a naționalităților nemaghiare din Ardeal și Țeara-Ungurească.

Se înșeală însă amar Ungurii dacă cred că prin asemenea păcătoase uneltiri ne vor spăria și ne vor abate de pe calea apucată.

Nu. Nimeni dintre noi n'are să slăbească în lupta pentru drepturile scumpului nostru popor, azi oropsit și năcăjit, dar' care în viitorul cel mai apropiat fericit are să fie.

DE-ALE POLITICEI.

În politica Țării-Ungurești sînt pe cale a se petrece lucruri dacă nu tocmai mari, apoi fără îndoială neobicinuite.

Căsătoria civilă pe care guvernul are de gând s'o introducă, a pus în mișcare nu numai pe Români și Slovaci, dar' chiar pe o parte mare dintre Unguri, adevăca pe aceia, care nu sînt încă subjugăți, ademeniți de Jidani. Acestia sfătuiți fiind de episcopii și preoții lor, s'au ridicat împotriva guvernului, care are gânduri atât de primejdioase.

Astfel catolicii (papistașii) au ținut Dumineca trecută la Șopron o adunare,

la care au luat parte peste 2000 oameni, veniți din toate părțile țerii. Întrunirea a fost presidiată de contele (groful) *Eszterházy Miklós Móríczy*. În vorbirea sa a zis că în fața primejdiei, toți catolicii trebuie să se unească și să lupte cu toată puterea în contra guvernului, cree vrea să dea o lovitură atât de mare religiei. S'a luat hotărîrea de a se ține adunări de protestare și în alte orașe.

Slovacii s'au pus și ei pe lucru, cu multă bărbăție. Atât cei de legea protestantă, cât și cei catolici, ca buni frați și fii ai aceleiași națiuni, s'au unit, ca astfel să poată da mai bine piept cu dușmanul.

Din cele publicate la „Goană contra naționalităților“, cetitorii nostri pot vedea că întrunirea de protestare dela *Turóc-St.-Márton* a fost oprită de gendarmi. Slovaci tot nu s'au lăsat însă.

Despre cea dela *Tisoveț*, în comitatul *Gömör*, ni-se scriu lucruri ce ne bucură.

Au luat parte la întrunirea din *Tisoveț* peste 600 bărbați fruntași, delegați din 27 comune ale comitatului *Gömör*.

Au luat cuvîntul și s'au ridicat în contra proiectului de lege al căsătoriei civile preoții protestanți *Samoil Hannes* și *M. Bodiczky* și preotul catolic *Petru Tomkuliak*. Mult a fost apoi laudat *Dr. Samoil Daxner* (advocat și mare proprietar în *Tisoveț*) care a vorbit și despre suferințele Românilor. Omul stăpînirii însă (slujbaş dela poliție) i-a retras atunci cuvîntul, oprindu-l să vorbească despre ticăloșiile ce Ungurii le fac în Ardeal. Tot așa a fost oprit să vorbească apoi țeranul *I. Holko*, care a zis că în Țeara-Ungurească țeranul nu este apărât deloc; chiar dobitoacele din pădure sînt mai bine ocrotite prin lege, decât bietul țeran.

O mare întrunire de protestare s'a mai ținut la 10 Februarie la *Modra*, comitatul *Pojonului*.

Doar' 'ți-am zis eu să-mi dai fragi?"

Și-aprînși ochii ei cei dragi,
Priviau tot spre poala rochii.
S'a pus Lina pe tăcut!

Eu vedeam că-i umblă ochii,
Umblă ochii;

Ca la șerpi îi umblă ochii, —
Și mă mir ce 'i-am făcut?

Doamne, că 'n pământ mă bagă,

Când eu nu-mi știu vina mea!

O, de n'aș avè-o dragă,

Nici că 'mi-ar păsa de ea —

Dar' mi-'i dragă numai ea!

Și de ce-i azi supărată?

M'a văzut eu altă fată?

Am vorbit-o rău vre-odată?

Alt ficior poate-'i stă 'n drum?

Să n'am raiu de nu-'l sugrum!

Lina, numai ea frumoasă,

Numai eu să-'i fiu plăcut!

Și azi Lina-i mănioasă,

Mănioasă;

Ea chiar azi e mănioasă,

Și chiar azi vreau s'o sărut!

Pentru a lauda versurile acestea, nu e de lipsă. Ele de ele se laudă din destul și adevăresc de nou cele zise mai sus, că *Coșbuc* e un mare meșter de făcut poesii. El te încâlzește pînă acolo, că te face să pismuești chiar pe ficiorul care are așa o puică de drăguță ca *Lina*, ba par'că creștin-creștin, te bucuri că s'a supărat *Lina* pe el, și ai vrea bucuros să-'i iai locul, de nu te-ai teme de „să n'am raiu de nu-'l sugrum!“ al lui.

De câte-ori cetesti câte o poezie de acest tinăr poet, totdeauna îți simți sufletul așa plin de mulțumire și îndulcit, precum îndulcită îți simți gura, după-ce ai cinstit-o cu o linguriță-două de dulceată. Și aceasta însemnează mult! căci mulți poeți îți lasă prin poeziile lor sufletul acru ori lihod de tot, fără nici o plăcere.

Coșbuc te face să te îndrăgești chiar de fetele lui. Așa spre pildă, pe „*Rada*“ ni-o arată în câmp la secere, între alți lucrători, zicînd:

Și la holdă! Arde soare!

Fetele secerătoare

Rîd și cîntă; snopi fac grăul.

Murmură 'ntre sălcii rîul.

Fug la rîu vre-o patru fete —

E și *Rada*? Fug ficiorii

Și ei, măcar nu li-i sete!

În genunchi, *Rada*, pe țermuri,

Din pumni mici, cât două sfărături,

Bea; ear' *Petrea*: „dă-mi și mie!“ —

— „Dar' taci! bea din pălărie!“

Cere el, cer mulți să-'i dea,

Rada rîde, le dă apă

Toți din pumnii ei să bea!

„Zece stropi nu pot să 'ncapă,

„Prea micuț păhar de apă“ —

Aici au vorbit Dr. Iaroslav Minich, cure a arătat toate stricăciunile noului proiect de lege. Poporul adunat a primit cu mare însuflețire propunerea de a se protesta în contra guvernului, care ține-tește la nimicirea simțului dumnezeesc din inimile creștinilor și voește să facă numai pe placul Jidovilor.

Noi Românii, vom fi și noi încurând convocați din partea fruntașilor noștri, pentru a ne spune cuvântul asupra primejdiei din pragul ușii.

Să fim bărbați cu toții: plini de curagiu, cu inimile calde și să răspundem cu mic cu mare la chemarea fruntașilor noștri, care zi și noapte se gândesc la scăparea poporului împilat.

Epistole despre meserii.

II.

Iubite Prietene!

În epistola mea dintâiu am sfârșit prin a scoate la iveală aluatul sēcăreț, din care s'a plămădit partea covârșitoare a meseriașilor români. Nedumerit cum a bună-seamă vei fi rămas, par'că te aud punând întrebarea: nu s'ar pute face un pas hotărîtor spre îndreptare și îndeosebi nu s'ar pute să avem și noi cât mai mulți ucenici aleși și bine grijiți, din care să se înciripeze cu vreme o mândră ceată de măiestri (meșteri) români colea avuți, luminați și destoinici a ține rost chiar și cu meseriașii străini de frunte. Hotărît că da.

Dar' cum?

Eată cum: să facem și noi ceea-ce străinii au făcut și fac și astăzi. Și ca să nu pribegim cu gândul prin țeri îndepărtate, ian să vedem cum fac Sașii ardeleni, cu care trăim împreună și care vrednici sînt de urmat în de ale ucenicilor și meseriilor peste tot.

Am cunoscut un Sas, de meserie curelar, căruia-i murise copiii afară de un băiat. Curelarul nostru moștenise o casă frumoasă cum și avere bănească de peste 15.000 fl. Harnic și cumpătat cum sînt

Sașii mai toți, el își agonisî din munca sa alte 15.000 fl. Un Român cu atîta avere mai că nu 'i-ai fi ajuns nasul cu prăjina și mă prind că ar fi cercat cu ori-ce preț să tragă din unicul seu copil un „Domn“ mare, mare. Curelarul Sas însă, cât ce băiatul isprăvise 4 clase gimnasiale, haid cu el la șerpăre și hamuri și căpestre, firește sub deosebita pază și îngrijire a măeistrului-tată. La vîrsta de 19 ani, tînerul 'și-a luat rămas bun dela părinți și a plecat în țeri străine, unde a petrecut vre-o 4 ani. Vorba era să cunoască „lumea“ și mai ales să se desvîrșească în ale curelăriei. Întors acasă, în curînd 'i-a mers veeste, că-și pricepe meseria de minune. Cu ajutoru la 1000 fl. ce 'i-a „împrumutat“ părinții el s'a apucat, să muncească bărbătește și în neatîrnare de taică-seu. După o lucrare neobosită de abia câțiva ani, a isbutit să plătească cei 1000 fl. înapoi și astăzi e om făcut, câștigînd an de an câte 2000 fl. cel puțin. Într'aceea s'a căsătorit cu fata unui meseriaș bogat. După moartea părinților și a socrilor, care și unii și alții sînt bîtrâni, ar pute, slavă Domnului, să închine curelăria și să trăească boierește avînd de unde. Dar' firea Sasului este să meară lucrînd și agonisînd, ori-cât de bogat ar fi. Curelarul, de care vorbesc, are trei băiețandri și tus-trei vor îmbrățișa meseria cutare sau cutare, care la ce-l va trage inima. Așa 'mi-s'a spus, și nu mă îndoesc, așa va și fi.

Altă pildă. Un Sas de meserie mésar, vîdov și bolnăvicios, sărăcise așa că abia pute agonisî cu ce să întimpine greul vieții de azi pe mâne. Spriginiți fiind de un unchiu înstrăinit, cei trei băieți ai mésarului au învățat pe rînd câte 3—4 clase reale (un fel de gimnasia anume întocmite pentru fitorii meseriași) și apoi s'au făcut, și anume cel mai mare lăcătuși harnic și cu stare bunicică, al doilea cărnățar și mai târziu neguțator bogat nu glumă, ear' al treilea, cel mai tîner, băiat foarte isteț, sprinten foc, întreprinzător fără seamăn, 'și-a ales meseria pîrintească. Cât ce „a

scăpat“ de anii uceniciei, deși încă tînerel și lipsit de ori-ce sprigin, a făcut ce a făcut și a plecat în „lume“, pribegînd din oraș în oraș, cu începere din Țeara-Un-gurească prin Țeara-Neamțului și a Englezului și până în fundul Egiptului și Dumnezeu mai știe unde. Sărman cum era și trăind din agoniseala une-ori cruntă a brațelor sale, tînerul mésar, în neastem-părul de a vedea „lumea mare“ și de a-și înavuți cunoștințele, adese a călătorit pe jos, cu traista în bîț și nevoit a fost să cerșească când și când. Pățaniile acestui om seamănă a poveste din o miie și una de nopți. Între altele 'i-a fost ursit să se scalde în Marea-roșie, să lucreze în palatul unui craiu harap, să vadă minunățiile Parisului și Țarigradului (Constantinopolului) și să iee parte la clădirea unui foisor mândru și uriaș pe seama împăratului nemțesc. Nu odată a fost ispitit de gândul a se așeza pentru totdeauna în cutare oraș îndepărtat, ademenit fiind de câștigul mare ce 'i-se imbia cu de-asila. Biruit însă de dorul țerii, unde copilărise, în sfîrșit s'a întors acasă, înzestrat cu o întregă comoară de cunoștințe fel și fel, cu deosebire în ale măsăritului de soiu ales. Cu banii nu tocmai mulți ce-'i prisosise s'a pus pe lucru din greu și în vreme de abia un an 'i-a mers vestea în tot orașul. Și eată pentru-ce: mésarul nostru știu să plămuească ca prin minune jilțuri și canapele, mese și armare, brăne în lemn săpat, podobe și cioplituri aurite și câte și mai câte scule de o frum-seță și gingășie cu totul neobicinuită. Destul că nu trecu mult și pribegul umilit de odinioară nu răsbia să impace pe toți care-l năpădiau cu lucru. În sfîrșit a ajuns să aibă o fabrică de măsărit cu zeci de lucrători și câștigă bani grei.

Să-ți povestesc acum ceva de un Poleac, de obârșie din Galiția pare-'mi-se. O fi știind el, ce vînt 'l-a mînat încoace, vorba e că s'a așezat aici mai întăiu ca slugă, apoi ca birtaș și precupeț în toate și de toate. Carte știa ca în palmă, adecă să fie cu iertare, învățase să scrie

Și-atunci ea, când el glumește,
Joacă pumnii și-l stropește
Tot p'obraz; dar' drăgălașe
Tot ea-l svîntă, 'n loc de cărpă:
Măneca dela cămașe.

Și cum știe ea s'aleagă
Ce-i frumos; atît de dragă
O dă portul îmbrăcîndu-l;
Când o vezi, te 'mbată gândul
Că iubind-o trei Dumineci,
Nu te-ar mai primi altarul
Când ai vrea să te cumineci. . .

Descrierea asta e așa de frumoasă și puternică, că deși Rada e o fată săracă ce lucrează în sat cu ziua, nu știu cine n'ar dori să aibă așa o drăguță. Dar' așa scrie Coșbuc; el te face să te îndrăgești nu numai de Rada și Lina, pomenite, ci de toate fetele lui!

Și și aci ca și în toate celelalte lucrări populare ale sale, el stă cu ideile (gîndirile) așa de aproape de însași firea și felul de ju-

decată a poporului, că nu poți băga de seamă nici o sîlire întru a căuta acele forme, și par'că vezi înaintea ta tot atâtea figuri vii din sat.

Prin pildele date am voit numai să arăt de unde își ia Coșbuc materialul pe care îl lucră, și întrucît este drăgălaș și cu gust ales acel material.

Și s'a putut vedea, că Coșbuc în scrierile sale e foarte vesel, petrecănos, și te lasă mai totdeauna cu un zîmbet dulce pe buze.

Cei mai mulți poeți de ai noștri tot plîng, vîd lumea foarte neagră, și ni-o arată și nouă tot așa. Care sînt mai buni? De bună-seamă cei de felul lui Coșbuc! Ca să fim triști avem noi destul privilegiu în viața noastră asuprită și plină de lipsuri; măcar când pui ochii în o carte, să mai poți ceti și ceva vesel, să visezi și de mai bine.

De aceea să ne bucurăm de câte un scriitor ca Coșbuc, care ne face multă voe bună și care par'că vrea cu totdinadinsul să alunge din poezia noastră tonul acel vecinic

tînguitor, de care dela un timp încolo, te chiar și mai prinde greața.

Și aceasta și este vrednicia de căpetenie a lucrărilor lui, că îți cășunează multă veselie; și oamenii învățați așa spun, că un rîs dulce e tocmai așa de binefăcător sănătății, ca o mîncare bine hrănitore. Mai dăm pentru azi numai câteva pilde:

Pentru drăguță ne-am certat vre-o trei la coasă;
Din ceartă m'am ales cu pîrul smuls și mîna
ruptă,

Da 'ncalte a rămas c'a mea e mai frumoasă!

Ea sta cu sinul plin de pere la fîntână,
Și ea 'mi-a dat s'aleg din sin pe plac o pară,
Și m'am trezit că-'mi dă de-odată peste mână!

Mai sfîntă-i dragostea decît ori-ce Psaltire!
Când ai drăguță, ești cu ea mai sfînt în cărcîmă
Decît fără de ea pe prag de mînăstire!

Prier.

numerii și se-'și iscălească numele cu chiuu cu vai. Poleacul 'și-a măritat o fată după un văpsitor avut și pe a doua fată după un pelar deasemenea cu stare bună, ear' pe cei 4 băieți 'i-a lăsat să învețe câte 3, 4 și 6 clase reale. Cel mai vîrstnic s'a făcut apoi tipograf, al doilea croitor, al treilea cismaș și al patrulea mașinist și lăcătuș. Croitorul a luat lumea în cap și s'a prăpădit din pricina beției, ear' ceilalți trei au dat înainte treptat, întemeiînd tot atâtea familii cu avere și cu trecere între măiestrii cetățeni. Socotind și pe cei doi gineri, îngăduie să încheiu această pildă astfel: Poleacul sărîntoc de odinioară a întemeiat nu mai puțin de cinci familii de măiestri fruntași.

O nouă pildă. Am cunoscut un preot săsesc de oraș, cărturar vestit, a cărui fiu ajunsese profesor de gimnasiu. Slăburîu și cam bolnăvicios cum era, profesorul a stat cât a stat la gimnasiu, apoi s'a îndeletnicit cu stringerea de cărți și documente vechi și în sfîrșit a deschis o librărie (neguțatorie de cărți). În treacăt fie zis, librăria îi aduse câștig îndoit mai gras decît profesura. Dar' altceva voiam să-'ți spun. Profesorul de odinioară și librarul avut de astăzi, gîndești cumva, că a umblat să-'și facă singurul fiu cu ori-ce preț „Domn mare“, sau doară popă, vestit, asemenea moșului? Vorbă să fie. Cât ce s'a încredințat că băiatul se îndeletnicește prea bucuros cu plămuirea de scule anumite, a așteptat până-ce a isprăvit pare-'mi-se 6 clase gimnasiale și „Domnișorul“ deprins a fi slugărit ca un boieraș nu s'a sfiit a bate sdravên cu ciocanul pe nicovală și a umbla smolit din creștet până în tălpi, ani de-arîndul. Într'aceea băiatul s'a voinicit și ca să scape mai ușor de miliție, cât ce au trecut peste anii uceniciei, 'și-a agonisit pregătirea cuvenită în timp de abia o jumătate de an și după aceea a intrat la tunari ca voluntar. Când cu examenul la capătul anului a eșit între cei dintăiu, primind astfel rangul de oficer în rezervă. Pentru a cunoaște „lumea mare“ și mai ales

Judecăți de ale poporului român.

1. Când cineva vorbește multe și fără de rost, poporul zice (în comitatul Hunedoarei): „Hodorosc-trosc, mazere de post“.

2. Când cineva dă altuia sfaturi, pe care însă el însuși nu le poate urma, poporul zice (în același comitat): „Sfat de cloacă beteagă“.

3. Când cineva se laudă pe sine din seamă afară, poporul își face judecata cu vorba: „Dic mazerea, paspara pasolea“.

4. Tot despre lăudăroși se mai zice: „Fală mare, traistă-uoară“.

v. t.

pentru a se deservîși în ale lăcătușeriei de soiu ales, fiul unic al fostului profesor și mândru oficer în rezervă lucră și astăzi cu ciocanul și cu șurțul smolit dinainte, adevărat că la cutare școală mai înaltă din Țeara-Nemțească. Ca mâne-poimâne o să aflui, că a luat amănă frênele cutărei întreprinderi bănoase, d. p. a unei fabrici de mașini din România sau de aiurea.

Și acum, iubite prietene, te întreb: Oare Tu și mulți alți preoți și chiar protopopi români nu ar pute face și ei asemenea? Dar' pentru a nu întrerupe firul început, eată că trec la o altă pildă.

A trăit aici un cetățean Sas, de meserie căldărar, al cărui ficior sfîrșise toate clasele gimnasiului. Căldărarul ar fi avut de unde cheltui pentru-ca ficiorul să învețe mai departe și să ajungă profesor, oficer, popă, avocat sau alt „Domn mare“. Un Român bogat așa ar fi făcut. Sasul nostru însă a fost de altă părere. Vîzînd adecă, că facerea de căldări este bănoasă și că îngăduie omului mai multă neatîrnare ca „Domnia“ adese sărăcăcioasă, a înduplecat pe ficiorul seu atît de „învățat“ să lase greceasca și latineasca la naiba și poftim, băiete, la căldări și căzane. Faptă este, că mai anii trecuți a răposat aici un căldărar, care vorbea latinește ca pe apă și care între cetățeni s'a bucurat de mare trecere. Cei doi ficiori ai sei au ajuns să aibă o mare fabrică pentru întocmire și scule de aramă: vinărsării, căzane ș. c. l. Era mai pe aci să uit ceva. Unul din ficiorii căldărarului, nu mai știu care, învățase și el gimnasiul întreg și apoi s'a dus la școala de inginerie (tehnică), unde a stat doi ani. Dar' căldărarul-tată s'a fost socotit într'aceea, că mai bună ispravă va face nevoind pe „Domnișorul“ să pună ingineria de cuiu și, mă rog D-Voastre, să se apuce și el de căldări și căzane. Așa s'a și întemplat și fabricantul de astăzi face câștiguri însemnate, pe lîngă că nu atrîna de nimeni.

Iubite Prietene! Aș pute adauge numeroase alte pilde, dar' mă opresc, fiind și așa grăbit astă-dată, mă opresc zicînd: să facem și noi Românii ceea-ce fac Sașii, și eu unul nu mă îndoesc, destoinicia și cumînția înăscută Românului în curînd vor urni pe calea înaintării meseriile noastre atît de înapoiate.

Trimițîndu-'ți închinăciuni, rămân al tău credincios prieten

D. C.

ECONOMIC.

Despre muls. Un lucru de căpetenie în lăptărit e mulsul vacilor, pentru-că el înrîurește atît asupra cantității (mulțimii), cât și a calității (bunătății) laptelui. Este îndeobște cunoscut, că numai mulgînd vacile bine, adecă mulgînd tot laptele din uger, căpătăm lapte mult. Nemulgînd bine, laptele care rămîne în uger, nu arare-ori produce boale în uger, care au de urmare o împuținare a laptelui.

Mai departe e știut și prin încercări anume făcute dovedit, că laptele ce-'l mulgem mai pe urmă este mai gros și mai gras, conținînd între altele mai multă grăsime, un corp atît de prețios în lapte.

Mulsul se îndeplinește așa că mulgătorul se așează de partea dreaptă a vacii și proptindu-se cu capul de povăeală apucă cu o mână o țîță și cu cealaltă alta, folosind la muls mîna întregă sau numai degetul cel mare și cel arătător.

Cât ține mulsul să fie în grajd cea mai mare liniște, să umblăm frumos cu vacile, să nu le batem, să împedecăm tot ce li-ar pute neliniști; pentru-că toate aceste înrîuresc asupra cantității și a calității laptelui și îngreunează și mulsul.

Ca în întreaga lăptărie așa și la muls firul roșu să fie curățenia. De aceea mulgătorul înainte de a se apuca de muls, să se spele bine pe mîni cu apă caldă, asemenea să se spele bine ugerul de toată murdăria și să-'l șteargă cu o cârpă curată.

Ugerul vacilor, mai cu seamă când le ținem în grajd, prea ușor se murdărește de balegă, care necurățită fiind, la muls ajunge în lapte, și nimic nu e mai greșos decît un lapte, în care se află tot felul de murdării. Un astfel de lapte se plătește rău, se strică curînd și produsele, care le facem din el numai bune și gustoase nu sînt. E deci în interesul nostru ca să ținem toate cât mai curate.

Dar' nu numai mulgătorul și ugerul vacii să fie curat, ci și vasele de muls. De aceea le vom spăla și opări cu apă feartă în fiecare zi. Mai potrivite și mai ușor de curățit sînt vasele de tinichea (bleu, blech); cele de lemn sînt mai greu de curățit, pentru-că lemnul e mai poros (e cu multe găurele foarte mici, care se numesc pori). În porii acestia întră lapte, care neopărind bine vasele, se înăcrește și înăcreala aceasta se introduce și în laptele din vase și astfel ușor se poate strica tot laptele.

Laptele peste tot și mai cu seamă când e cald are însușirea de a atrage la sine toate mirosurile; de aceea e de lipsă ca îndată-ce am muls o vacă să scoatem laptele din grajd. Aerul din grajd adecă e plin cu exaburările vitelor și cu mirosurile gunoiului și laptele, după-cum am zis, își însușește aceste mirosuri.

Dacă avem multe vaci de muls e bine ca laptele dela fiecare vacă să-'l scoatem îndată din grajd; ear' vasul de adunat laptele să fie afară din grajd. Ne vom întocmi deci în apropierea grajdului un loc unde așezăm vasul de adunat, de unde apoi, isprăvind cu mulsul tuturor vacilor, ducem laptele la locul menit spre păstrare.

Și că această tractare a laptelui e de mare însemnătate o putem vedea din următoarea încercare făcută de un învățat german, Soxhlet cu numele, care mult se ocupă cu ale lăptăritului.

Învățătorul acesta a luat o vacă și a mulso într'un grajd rău aerisat și plin de mirosuri grele; tot pe aceea vacă a mulso de altă-dată într'o grădină în aer curat și a aflat, că laptele mulso la încercarea a doua s'a ținut în stare dulce timp mai îndelungat decât cel mulso în grajd.

Încercarea aceasta ne arată destul de lămurit: să nu ținem laptele în grajd, ci îndată să-l scoatem afară.

După-ce am mulso laptele îl străcurăm printr'una sau mai multe site, care mai bine e să fie din metal, pentru-că le putem curăți mai ușor și mai bine.

S. P. Barciannu.

SCRISORI.

De lângă Crișul-Alb, la 5/17 Februarie 1893.

Mult cinstite dle Redactor!

La îndemnul domnului învățător al nostru am primit și eu, ca să mi-se trimită „Foia Poporului“, nu mi-e greu să-ți mărturisesc, dle, că până a nu vedea foia dumnilă, mă căiam că pentru ce am ascultat așa de ușor vorbirea domnului învățător. Credeam, că foia aceasta deși se numește „Foia Poporului“, va fi un fel de foie scrisă pentru domni așa ca noi plugării să nu o înțelegem și așa numai înzadar voiu da banii pentru ea.

M'am înșelat însă, dle, pentru-că din numerii de până acum ai foi m'am convins, că dumneavoastră cu cea mai mare bunăvoință în limba noastră a poporului, pe care o pricepem, și cred că o pricep Românii de prin toate părțile, ne descoperiți întâmplările ce se petrec în lumea mare, și mai cu seamă cele-ce ating traiul neamului românesc.

Numai dacă mă gândesc la cele-ce am știut înainte de Anul-Nou despre traiul neamului nostru, și la cele-ce știu de când cetesc „Foia Poporului“, ved că lumina răspândește în popor această foie.

Auzisem noi încă mai demult, că Ungurii care sunt la stăpânire, toate slujbele le cuprind pentru dînșii, și vedeam că de ani încoace chiar și la acelea dirigătorii, unde până înainte de aceasta cu 15—20 de ani erau domni de ai noștri, se pun domni străini, care nu ne înțeleg, și cu care numai cu ajutorul slugilor lor putem încâtva și cu mare greutate a ne înțelege.

Vedeam că de vre-o câțiva ani încoace chiar și în trebile noastre sătești nu avem amestecul, care după gândul nostru românesc ar trebui să-l avem. Acuma nu e ca în vremurile de mai înainte, ca de pildă să alegem jude comunal după pofta inimii noastre, ci vine fibirul și candidă după plac mai totdeauna de acei oameni, care devenind aleși, sunt spre stricarea satului. Pe noi ne-a ferit până acum Dumnezeu, dar' aud, că prin unele locuri devin în sate curat românești juzi comunali de alt neam, chiar Ovrei.

Auziam, că în sate românești mai mult nu au să ajungă notari și medici comunali de neamul nostru, pentru-că domni fibiră la aceste dirigătorii pe Români nu-i candidă și nici de acum înainte nu-i va candidă, deoarece-ce așa este hotărât între dînșii și domni cei mai mari.

Văzând și auzind noi aceste lucruri, cuge tam, că oare, Doamne pentru-ce să fac toate aceste supărări neamului nostru? Oare Doamne ce au păcătuit oamenii învățați de neamul nostru, că stăpânirea nu-i voește în dire-

gătorii? Noi dela noi nu am putut afla răspuns la aceste întrebări. Ne supăra tare starea lucrurilor, dar' tăceam, și ne sfătuiam între noi, ca cât se poate să ne ferim de a avea treburi pe la dirigătorii. Puțină mângâiere, căci cele mai de multe ori omul oricât s'ar păzi ajunge unde nu voește.

Decând ni-a dăruit Dumnezeu pe dl învățător de astăzi, care numai din întâmplare a ajuns învățător, fiindcă e gătit pentru preoție, multe lucruri, care nu le înțelegeam, din graiul dumnealui le-am înțeles.

Ne spunea dl învățător, când îl întrebam de unele și alte lucruri de acestea, că pentru liniștea sufletului nostru ar fi mai bine, dacă nu ni-ar spune nimica. Atunci nu ni s'ar da privilegiul ca să vedem, că afară de Ungurii de tot felul mai avem o haită mare de dușmani, care deși se hrănesc nemijlocit din rodul muncii noastre și poartă numele de Român, la pofta stăpânirii mașterei, ca scule oarbe năpădesc asupra luminătorilor neamului nostru.

Îți mărturisesc, domnule, că auzind de acestea, pe lângă toată cinstea ce o avem față cu domnul învățător, nu ne venia să-i credem. Dar' cum să fim și putut crede, că oare-care domn român, preot, protopop, canonic sau char vlădică ori metropolit, să fie în stare să ne înfrunte pe întrecute cu vecinicii noștri dușmani!

Din moși-strămoși am fost cu cea mai mare cinste și încredere cătră preoții noștri. Ce va fi oare de noi, când și între acestia se află vînzători de neam? — Avem lipsă de lumină pentru-ca să ne cunoaștem oamenii, și astfel să știm pe cine să ascultăm și de cine să ne ferim.

După-cum vedem din cuvintele domnului învățător, cărturarii noștri cunosc bine stările lucrurilor, ei știu mai demult de unde vine toată stricarea și de unde putem aștepta mântuirea noastră. Poate-că sunt și între plugarii noștri puțini, care au cunoștință despre mersul treburilor noastre; dar' cei mai mulți numai din auz și poate puțin știu despre soarta noastră.

Nu vă pot descrie bucuria și fericirea sufletească, de care sunt cuprins, că este în lume „Foia Poporului“. Acela care a cugetat mai înainte să se facă această foie, a fost umilit de Duchul Sfânt. Așa suntem noi plugării de când avem „Foia Poporului“, ca și bolnavul, care după o boală îndelungată, ca prin o minune dumnezească aflându-și leacul, începe a-și recăștiga puterile vieții.

Simțiam puterea de viață în noi, simțiam, că suntem oprți în mersul firesc al veșturii noastre, așteptam cu mare dor scăparea — și slavă ție, Doamne! suntem scăpați! — avem „Foia Poporului“.

Te rugăm, domnule Redactor mai înainte pe dumneata și după aceea cărturarii, care cunosc comorile noastre sufletești, virtuțile năbușite în noi dorințele inimilor noastre, ca pentru noi să susțineți unica hrană sufletească a noastră, pe mult prețioasă „Foia Poporului“.

Cu toată cinstea

Petru al lui Nicolae al Negruului.

Supurul-de-sus (Sălagiu), la 1 Februarie 1893.

Onorate dle Redactor!

Tot am auzit pe bunul nostru învățător vorbindu-ne multe lucruri frumoase, despre domni noștri de Român, care se luptă pentru noi, cei mici, ca să ne mântuească de vrăjmașii noștri. Dl învățător a făcut și bunăta-

de să îngrijit ca să căpătăm și noi „Foia Poporului“.

Cu multă bucurie am cetit din nrii ce ni-ați dat până acum lucruri atât de frumoase și vrednice de ale ști tot sufletul de Român.

În foia D-Voastre cu multă bunăvoință voiți a ne lumina pe noi Românii și Româncele dela sate, arătându-ne că de cine trebuie să ne ferim și pe care să iubim, dându-ne multe sfaturi bune și părintești.

Deci vă rog ca pentru hotărîrea ce o ați luat de a ne da această foie și prin ea învățături bune și folositoare, să primiți și din partea modestei mele persoane cea mai mare recunoștință.

Închieiu dorindu-vă ca bunul Dumnezeu să vă ajute ca prin această foie să ne puteți scoate pe toți din orbia neștiinței și să ne faceți a cunoaște, că cine am fost, cine suntem și ce trebuie să fim.

Cu toată stima

Maria Chioran,
coristă.

CRONICĂ.

Procesul de presă contra „Tribunei“. Procesul pornit contra dlui Andreiu Baltes, redactorul responsabil al „Tribunei“ și dlui I. Popa Neșea, factorul tipografiei Institutului Tipografic, — proces amnat în urma apelăției acusaților — se va pertracta în 17 Martie a. c. înaintea curții cu jurați din Cluj.

*

Bașibozucii dela Turda nici acum nu s'au vindecat încă de turbarea ce i-a cuprins astă-vară, scrie „Tribuna“: Dintr'o scrisoare sosită dela Turda aflăm adică următoarea noutate, care de bună-seamă va suprinde și pe cei-ce știu de cât sunt în stare să facă Ungurii când le intră nebunii în cap. S'a răspândit printre adunătura turdeană știrea, că în 9 n. l. c. Românii vor arangia un bal în edificiul cel nou al școalei gr-cat. de acolo și că la acel bal ar lua parte și venerabilul Dr. Ioan Rațiu cu d-șoarele fiice. În urma acestui svon, neîntemplat, căci dl Dr. Rațiu nu sa gândit să se ducă în această reședință a „culturii maghiare“, bașibozucii care i-au devastat casa s'au organizat din nou și s'au adunat noaptea la oarele 12 lângă podul Turzii, înarmați cu furci de fer, cuțite și petri, ca să-l întimpine la sosirea dela gară și să-i **atace vieța**. Se înțelege că nesosind dl Dr. Rațiu, vitejii urmași ai lui Tuhutum s'au întors rușinați acasă. În altă scrisoare privată dela o persoană foarte onorabilă și vrednică de toată încrederea se întărește știrea aceasta, cu adausul că bașibozucii au stat gata și în zilele următoare de 10 și 11 l. c., socotind că dl Dr. Rațiu tot va sosi, ca să fie de față la adunarea generală a institutului de credit „Arieșana“. Așadar' nu numai orbia fanatismului momentan au pricinuit actele de vandalism dela Turda, ci sălbătăcia înăscută a bașibozucilor, la care este credință politică, că adversarul politic trebuie lovit în cap! Și în mâna acestui soi de oameni a ajuns nenorocitul nostru Ardeal! În adevăr suntem aproape ajunși acolo, că sau va trebui să ne punem în stare de dreaptă apărare, sau să cerem ajutorul Europei culte, precum au cerut-o și au căpătat-o și Europeanii din China și din Marocco în contra barbarilor de acolo! Unde sunt, în casuri de acestea, procurorii și gendarmii?!

*

Perchisiții. Din Șomcuta-mare nise serie că fisolgăbirul de acolo Vasile Indre (Român, n'ar mai fi pomană de el:) însoțit de notarul comunal (și acesta Român) și de gendarmi a umblat din casă în casă pe la inteligența română de acolo și a confiscat toate Memorandele și Replicile, după care le-a așternut apoi procuraturii din Sătmar. În urma aceasta toți la care s'au găsit Memorande și Replici au fost citați la judecătoria cercuală de acolo.

Din munții Abrudului. Ioan Iancu, paroch greco-ort. în Bucium-Poieni și Ioan Danciu, proprietar în Bucium-Isbita au cumpărat de moșie dela familia Lucács din Zlatna minele de aur din întreg teritorul mineral numit Botăș, cu suma de 100.015 mii fiorini, una sută cincisprezece mii fiorini. Aceste mine consistă din 128 parcele (cucse), din acestea 96 parcele sunt ale părintelui Ioan Iancu, ear' 32 sunt ale proprietarului Ioan Danciu. Metalurgii cunoscători ai acestor mine spun că cumpărătorii au făcut un târg foarte norocos, ear' pentru poporul nostru muncitor e un bun isvor de vieață. Dumnezeu să le ajute harnicilor cumpărători.

Omor. Un îngrozitor omor s'a șevîrsit la 1 Februarie n. în comuna Murăș-Slatina. Despre această crimă îngrozitoare primim de acolo următoarele amănunte: Locuitorul Alexandru Buda a plecat des-de-dimineață cu ortacul seu Iosif Micle la lucru în pădure. Nu departe de sat ei au fost ajunși de câtră frații Petru și Crăciun Sulimcean. Cei dintăiu tocmai se odihneau lîngă un loc rîpos și erau întorși cu spatele câtră cale. Ajunși în dreptul lor unul dintre frați, cel mai bătrîn, dând binețe trecu înainte. Cel mai tînăr dintre frați însă, Crăciun, ajuns în dosul lui Buda, fără de veste ridică sęcurea și o afundă în grumazii nenorocitului, care abia mai putu zice vai! și apoi căzu mort. Criminalul se pregătia de o a doua lovitură, dar' a fost împedecat de ortacul celui omorît, care apucând sęcurea i-a smuls-o din mână. Dnpă șevîrsirea crimei, ucigașul a fugit, a fost însă prins de gendarmi și arestat. Pricina acestei fapte, care a produs cea mai mare agitație între poporațiunea din acea comună, a fost rēsbunarea.

Un lucru nimerit. În curēnd Ungurii vor sērbători împlinirea a 1000 ani de cānd au venit în aceste părți conduși fiind de căpetenia lor Árpád. Un învētător jidan, cu numele Filip Csongrádi, indeamnă pe toți Jidanii, ca cu privilegiul sērbării ungurești, fiecare perciunat să dea câte 1 fl., și pe banii adunați în chipul acesta să ridice o statuă lui Árpád. Un lucru foarte nimerit: în adevēr frăția jidano-maghiară cu nimic nu s'ar pecetlul mai bine și nici măreția sērbării ungurești prin nimic nu s'ar putē ridica mai mult, ca prin un monument făcut pe bani adunați de Jidani.

Foamete în Rusia. Se serie din Rusia, că în guvernamentul Chersonoz bāntue o foamete mai mare ca în anul trecut. Guvernatorul a primit dela comitetul de ajutoare al cărui președinte e Tarevicul (fiul Împăratului), o sumă de 100.000 de ruble pentru a se împărți locuitorilor. Țeranii din guvernamentul acesta 'și-au vëndut toate vitele (chiar și caii și catării) numai să aibă ce mănca. Poporația a sărăcit cu totul. Resultă dintr'un raport, că jertfele holerei în Rusia, anul trecut au fost de 551.473.

Femeile bețive. Se știe că în Anglia sînt cele mai multe societăți, al căror scop e să desvețe pe oameni dela beuturi. Cu toate acestea nu e țeară în care să fie bețivi mai mulți ca în Anglia. Astfel în ținutul Galles numărul femeilor duse la poliție bete moarte a fost în anul 1878 de 5.673, ear' în 1884 de 9451. La Londra în anul trecut au fost aflate pe stradă bete 800 de femei adecă cu 500 mai multe ca în anul precedent. În Scoția numai în orașul Glasgov au fost duse la închisoare, 10.500 de femei bete. Din numărul acesta 45 au mai fost duse la închisoare, tot din cauza beției de câte 16 și 45 de ori. În Irlanda e cunoscută o femeie care a fost arestată de 700 de ori din cauza asta. Numai în orașul Dublin se arestează pe an cam 10.000 de femei, aflate bete pe străzi și prin cărcime.

Logodit cu fiica-sa. Dlui David Murray din Hopedale, în America, i-s'a întēplat următoarele: Despărțit de nevastă-sa de mai mulți ani, Murray simțise de curēnd nevoia de a se recăsători. Se duse la o agenție de căsătorie, (cancelarie unde se înștiințează cei-ce vor să se însoare), care se însărcină să-i caute o nevastă. Așa după-ce agenția a făcut mai multe publicări prin diferite gazete, Murray putu să între în corespondență cu o tînără fată din Charlesson. După o schimbare de scrisori, căsătoria fu decisă și Murray se duse la viitoarea sa consoartă, unde chiar în seara sosirii sale se logodi. După logodnă ei începura să-și spună din vieața lor trecută. Dar' într'o seară pe cānd fata istorisia din vieața ei, Murray sări în sus, căci află că logodnica lui era în același timp și fata lui... El nu o mai vėzuse dela etatea de 2 ani, cānd mica copilă fusese adoptată de o familie al cărei nume îl și luase. Murray de sigur a lāsat la o parte planurile sale matrimoniale și în loc de haina de ginere a îmbrăcat haina de părinte luând cu sine și pe fiica-sa rēgăsită.

O lege ciudată. Jurații din Noul Jersey, în America, au luat o ciudată hotărfire. Vēzēnd că numărul bărbaților care își bat nevestele a crescut foarte mult, jurații au determinat de a propune legislaturii statului Noului Jersey, că în toate orașele și satele să se stabilească „închisori de corecțiune corporală“, unde bărbații care fără sau cu drept își bat nevestele vor fi desbrăcați în pelea goală, legați și supuși la un număr de lovituri cu nuiiele care se va fixa de câtră judecători după gravitatea bătēii și recidivei. În ori-ce mod loviturile nu vor putē nici-o-dată să fie mai puține de 25 și mai multe de 250. Bărbatul ast fel pedepsit va fi între altele condamnat la plata nuiielelor cu care va fi bătut și a oamenilor care îl vor bate.

Spor. Cetim în foile din România: În ziua de 20 Ianuarie a. c., pe la oarele 11 a. m., femeia Catinca, soția locuitorului Gheorghe T. Prepelițe, din comuna Porcești, județul (comitatul) Roman, a nāscut trei copii, un băiat și două fete.

Un inel într'un cartof. În poveștile cunoscute sub numele de „Novele arabe“ se cetește despre un inel al unui sultan sau calif căzut în mare și găsit după câțva timp, în stomacul unui pește, care fusese servit la masa principelui a căruia era inelul. Un cas aproape asemenea fără calif și fără pește care s'a întēplat de curēnd în Connecticut, la Trumbul. Aci, acum un an, fata Millie Burton a perdut inelul seu cu un diamant foarte pre-

țios, pe cānd se plimba prin grădina sa. Mai zilele trecute la masă printre diferitele bucate, s'a adus și niște cartofi copti cu unt proaspēt în lăuntru. Cānd Millie tăia un cartof ca să-l mănānce, gasi inelul ei într'nsul, care era încă în bună stare. Cum a putut întra inelul în cartof e întrebarea pe care toată lumea 'și-o face la Trumbul.

AVIS.

Pentru întărziata expedare a „FOII POPORULUI“ la domnii abonenți, care 'și-au trimis abonamentul numai în cele două din urmă săptămāni, cerem scusele noastre. Peste vre-o câteva zile expedițiunea va fi regulată, și astfel cu nrul următor (8) toți domnii abonenți vor primī la timp numărul.

Administrația.

Posta redacției.

Dlui N. M., în Chiheriul-de-sus. În „Foaia Poporului“ prea ar lua loc mult darea de seamă a D-Voastre. Am înaintat-o deci redacțiunii „Tribuna“.

Dlui C. D., Beius. Traducerile bune și lucrările din popor vor fi primite cu plăcere.

Dlui D. M., prep. cl. III., Arad. Se vor publica mai tārziu. Acum e îmbulzeală mare de materie.

Dlui G. T., Oradea-mare. Mulțumim pentru interesul ce-l arētați. Poesiile populare se vor publica în curēnd. Dări de seamă despre baluri ale inteligenței trimiteți la foi cotidiene, bună-oară „Tribunei“.

Dlui Al. Poc., în Valea-Borcutului. Povestea ce ai trimis se va publica mai tārziu, cānd ti va veni rindul.

Mai multor colaboratori din afară. Redactorul responsabil al „Foi Poporului“ lipsind din oraș de vreme mai îndelungată și sosind numai acum acasă, rămāne dator pe săptămāna viitoare cu celelalte rēspunsuri.

LOTERIE.

Tragerea din 18 Februarie n.

Budapesta: 32 11 42 61 82

Tragerea din 22 Februarie n.

Sibiu: 66 82 70 11 2

Tirgurile din săptămāna viitoare.

Luni, 15 Februarie: Cincu-mare, Chesdi-Oșorheiu.

Mercuri, 17 Februarie: Dras, Dicio-Sân-Mărtin, Lechința, Rēșinari.

Joi, 18 Februarie: Șomcuta-mare, Sepși-Sân-Georgiu.

Vineri, 19 Februarie: Abrud.

Tirgul de rīmători în Steinbruch. În 18 Febr. n.: s'au notat: ungurești bătrāni grei 50.— cr. pānă 52.— cr., de mijloc 51.— cr. pānă 52.— cr., ungurești grei tineri 56.— cr. pānă 56.½ cr., de mijloc 54.— cr. pānă 55.— cr., ușori 51.— cr. pānă 52.— cr., marfă țerānească grea 51.— cr. pānă 51.— cr., de mijloc 51.— cr. pānă 51.— cr., ușoară 50.— cr. pānă 51.— cr., romānești, de Bakony, grei —.— cr. pānă —.— cr., transito grei —.— cr. pānă —.— cr., transito de mijloc —.— cr. pānă —.— cr., transito ușori —.— cr. pānă —.— cr., transito sērbēști grei 51.— cr. pānă 51.½ cr., transito de mijloc 50.½ cr. pānă 51.— cr., transito ușori 49.— cr. pānă 50.— cr.

Calindarul săptămānii.

Țilele	Cāindarul vechiu		Cāind. nou	
	Dum. 1-a în Post, gl. 5, sft. 5.		rēs.	ap.
Dum.	14 Cuv. Pār. Axentie	26 Alexandra	6 55	5 34
Luni	15 S. Apost. Onisim	27 Leander	6 53	5 36
Mārți	16 Mc. Pamfilie	28 Roman	6 51	5 37
Merc.	17 Mc. Teodor Tiron	1 Mart. Alb.	6 49	5 39
Joi	18 Pār. Leon Papa	2 Simpliciu	6 47	5 40
Vineri	19 Apostolul Archip	3 Cunegund.	6 45	5 42
Sāmb.	20 P. Leon Papa	4 Casimir	6 43	5 44

Redactor responsabil: Ioan Russu Șirianul.

INSTITUT TIPOGRAFIC în SIBIIU.

A eșit de sub tipar:

Călindearul Poporului

pe anul comun

1893.

Cuprinsul: Călindearul astronomic și bise-ricese, cu povețe economice pe fiecare lună. — Cronologie pe anul 1893. — Genealogia domnitorilor europeni. — Posta. — Corespondența telegrafică. — Raportul între măsurile noue și vechi. — Scara timbreelor. — Autoritățile bisericești în Ungaria. — „Făr' de noroc“, novelă de Ioan Russu-Șirianul; „Femeia numai după urs nu se duce“, poveste. — *Economic:* Ceva despre pâine; Un nou pom prețios; Cât costă urina? Curățirea pălăriilor de păslă; Care găină când produce ouă multe. — *Poesii:* „Vântul“, de G. Coșbuc; „Craiu ielelor“, de Goethe, trad. de S. P—u; „Cortegiul“, de N. Țincu; „Muzica“, de N. G. Radulescu; „În copilăria mea“, de M. Grigoriadi de Bonachi; „Ca astăzi“, de Veronica Micle; „Poet și critic“, de G. Coșbuc. — *Partea hazlie:* Reporter modern; Un lăudăros; Nu-i de vină; Calcă-a popă; Tiganul și iepuroaica. — Doine populare. — Tîrgurile din Ardeal, Ungaria, Bucovina și România. — Inserate.

Numai 20 cr. exemplarul.

„TRIBUNA“

Apare în fiecare zi de lucru.

ABONAMENTELE.

Pentru Sibiu:

1 lună 85 cr.; $\frac{1}{4}$ an 2 fl. 50 cr.; $\frac{1}{2}$ an 5 fl.; 1 an 10 fl.
Pentru ducerea la casă cu 15 cr. pe lună mai mult.

Pentru monarhie:

1 lună 1 fl. 20 cr.; $\frac{1}{4}$ an 3 fl. 50 cr.; $\frac{1}{2}$ an 7 fl.; 1 an 14 fl.

Pentru România și străinătate:

$\frac{1}{4}$ an 10 franci; $\frac{1}{2}$ an 20 franci; 1 an 40 franci.

Se prenumără și la poste și librării.

INSERTIUNILE.

Un șir garmond prima dată 7 cr.; a doua oară 6 cr.; a treia oară 5 cr.; și timbru de 30 cr.

Administrațiunea ziarului „Tribuna“:

Sibiu, strada Măcelarilor nr. 21.

În editura „Institutului tipografic“
a apărut și se află de vânzare

Prăsirea pomilor

de

D. COMȘA,

membu în comitetul central al „Reuniunii române agricole“.

Prețul unui exemplar 12 cr.

Anunț de mutare.

Deposit de petrărie și de monumente.

Respectuos subsemnatul îmi iau voe a aduce la cunoștința stimabilului P. T. publicului din Sibiu și împregiurime că 'mi-am strămutat **depositul și locul de lucru** ocupat până acum în decursul unui lung șir de ani în strada Rațelor nr. 11, în urma adaptării acestui teren pentru scopuri orașenești, la

capetul stradei Gușteritei, piața gării (Bahnhofplatz).

Totodată fac cunoscut, că prin construcția unui **atelier de iarnă** și prin o **provișiune colosală de material brut**, mă afl în poziția a corăspunde în ori-ce anotimp tuturor pretențiunilor, ori-și-cât de exagerate.

Totodată mă folosesc de acest privilegiu spre a recomanda **depositul meu de monumente și de petri**, cel mai mare în toată Ungaria, și produse solide de toate speciile, ca

lucrări de construcție și monumente

din marmoră albă, neagră și roșie, de granit cenușiu silesian, de granit negru de munte, de syenit negru și cenușiu și de gresia tare, mai departe îngrădiri de morminte, coperișe de morminte și de cripte, precum și table de inscripție pentru cripte și table de firme din marmoră de Carrara, garantând cea mai bună calitate, executare conștiențioasă și foarte ieftină.

În depositul meu de monumente, care numără totdeauna 2—300 bucăți și e întocmit dela 4 până la 500 fl. pentru alegerea P. T. publicului, se vînd **petri mormentale și pe lungă plătiri în rate.**

Toate eventualele reparaturi se primesc și se execută bine, iute și ieftin.

Mulțumind pentru prețuita bunăvoință de până acum, mă rog și pe viitor pentru numeroase comande și mă subsemn

cu distins respect

Josif Roubischek sen.,
măiestru-petrar, Sibiu.

[360] 4—6

Legea veterinară.

Atât primăriile comunale, cât și fiecare econom au trebuință să cunoască **legea numită veterinară.** Dl Tormay Béla, secretar de stat în ministerul de agricultură, a scos la lumină o **explicare poporală** a legii amintite. În această explicare se vorbește pe larg despre pasapoarte, de tîrgurile de vite, de boalele lipicioase și multe alte lucruri folositoare. Reuniunea agricolă română din Sibiu a tradus această carte în limba română poporală. Cartea se numește:

Învătătorul Munteanu

împărtășesece economilor cele mai de lipsă cunoștințe
despre

LEGEA VETERINARĂ

și

BOALELE CONTAGIOASE

stând cu dînșii la sfat în lungile seri ale iernii.

De

Tormay Béla.

(134 pag. mari.)

Cartea costă 30 cr. (cu porto postal 35 cr.) și se poate cum-
păra dela

Institutul Tipografic în Sibiu.